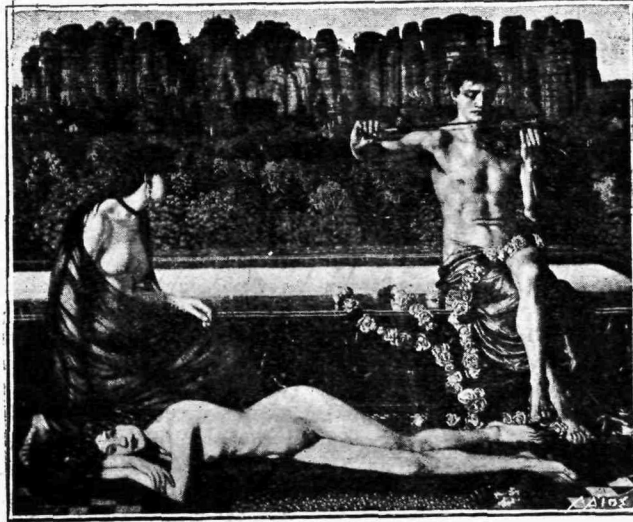

Oscar Zwintscher

Μελωδία

ΒΕΝΕΤΣΙΑΝΙΚΑ ΣΚΙΤΣΑ

ΕΠΕΙΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ

ΟΙ Βενετοὶ κατάρθωσαν νὰ μὴ εἶνε ποτὲ καλοὶ Χριστιανοί, καὶ δι' αὐτὸ οἱ ζωγράφοι τῶν ἀπὸ τοῦς Βιβραρίνι μέχρι τοῦ ἐντελῶς ἀθέου Τιέπολο μᾶς ἔδωκαν μέγαν ἀριθμὸν

Παναγιῶν, ὧν ἐκάστη ἀντιπροσωπεύει καὶ ἓν ἄφθαστον καλλιτέχνημα ἄλλ' ἐκ τῶν ὁποίων καμμία, οὐδ' αὐτὴ ἡ Μαδόνα τῆς ἐκκλησίας τῶν Φράρι τοῦ Τζοβάνι Μπελίνι, δύναται νὰ μᾶς ἀναγκάσῃ νὰ γονατίσωμεν πρὸ αὐτῆς καὶ ἐπικαλεσθῶμεν τὴν Χάριν Της.

Ἐπικουρέιοι καὶ συμφεροντολόγοι, ἐγένοντο Παπικοὶ ὅταν τοὺς συγέγραφε, καὶ συνεμάχουν μετὰ τῶν Σαρακηνῶν κατὰ τοῦ Πάπα ὅταν τὸ ἐκάλει τὸ συμφέρον των. «Σιάμο Βενετσιάνι, πόι Χριστιάνοι». Μὲ ἄλλα λόγια πρῶτα τὸ συμφέρον τῆς Βενετίας καὶ ἔπειτα τὸ τοῦ Χριστοῦ.

Ἀπὸ ὅλους ὁμως τοὺς ζωγράφους τῆς καλῆς ἐποχῆς ἐκεῖνος ποῦ τὸ εἶχεν ἐντελῶς παρακάμει, ὥς πρὸς τὴν ἀπεικόνισιν τῶν θεῶν πραγμάτων, ὑπῆρξεν ὁ Παῦλος Καλιάρι, ὁ ἐπιλεγόμενος Βερονέζε.

Εἰς τὰ 1573 τὸ Ἐκκλησιαστικὸν συμβούλιον τοῦ Σάν Τζιοβάνι καὶ Πάολο τοῦ παρήγγειλε διὰ τὴν περὶ ρίφημον ταύτην ἐκκλησίαν μίαν εἰκόνα παριστάνουσαν τὸν «Μυστικὸν Δεῖπνον». Ὁ Βερονέζε ἔκαμε τὸν θαυμάσιον πίνακά του, ἀλλ' ἐθεώρησε καλὸν νὰ βάλλῃ εἰς αὐτὸν πλησίον τοῦ Σωτήρος γελοιοποιούς κρατουῦντας παταγάλους, ὑπηρέτας κορυβιδῶντας καὶ τοὺς Ἀποστόλους καθαρίζοντας τὰ δόντια των μὲ τὰ τηρούνια.

Τὸ Συμβούλιον ἐξηγριώθη καὶ τὸν ἐνήγαγεν ἐνώ-

πιὸν τῆς Ἱερᾶς ἐξετάσεως. Ἀλλ' ὁ Βερονέζε ἀπήντησεν, ὅτι ὁ ζωγράφος, ὅπως καὶ ὁ ποιητής, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ χρᾶται τῆς ποιητικῆς ἀδείας. Οἱ ἱεροξετασταὶ, Βενετοὶ βλέπετε καὶ αὐτοὶ, τοῦ ἐπρότειναν νὰ διορθώσῃ τὸν πίνακά του, ἀλλ' οὗτος ἀπήντησε ὑπερηφάνως :

«Θὰ ἐξακολονθήσω νὰ ζωγραφίσω τὰ πράγματα, ὅπως τὰ ἀντιλαμβάνομαι».

*

Ἐκτάκτως ἔξυπνοι ὁμως ἄνθρωποι καὶ φινίσμοι εἰς τὸ ἄκρον, ἐσκέφθησαν, ὅτι θὰ ἦτο καλὸν νὰ τεθοῦν ὑπὸ τὴν ἰδιαίτησαν προστασίαν τριῶν τοῦλάχιστον ἁγίων.

Ἐκτὸς λοιπὸν ἀπὸ τὸν Ἅγιον Μάρκον, τὸν ὁποῖον εἶχον ὡς εἶδος Ἀδελφάκι καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἐφόρωναν ὅλας τὰς ἀποτυχίας των καὶ ὅλας τὰς ἀμαρτίας των, ἐπῆραν ὡς προστάτας των τὸν Ἅγιον Ἰάκωβον τοῦ βαθειοῦ Καναλιού, διότι ἐκεῖ εὗρίσκετο τὸ ἱερόν του, καὶ τὸν Ἅγιον Θεόδωρον μὲ τὸν Κροκόδειλον. Ἐπειδὴ ὁμως ὁ καυμένος ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος ἐβαρέθηκε, ὥς φαίνεται, νὰ προστατεύῃ τόσοι ἀμαρτωλοὺς ἀνθρώπους, τὸν ἐλησιμόνησαν καὶ ἠρξέσθησαν εἰς τὸν Ἅγιον Μάρκον καὶ τὸν Ἅγιον Θεόδωρον.

Καὶ δι' αὐτὸ τὸ πρῶτον πρᾶγμα ποῦ βλέπετε ἀποβιβαζόμενοι εἰς τὴν Πιατσέταν εἶνε δύο ὑπερύψηλοι μαρμαρίνοι κίονες. Εἰς τὸν ἓνα ἐξ αὐτῶν ἱσταται ὁ Λέων τοῦ Ἁγίου Μάρκου, εἰς τὸν ἄλλον δὲ ὁ Ἅγιος Θεόδωρος πατὼν τὸν κροκόδειλον.

Λιοντάρι ἀπὸ τῆς μίας μεριᾶς, κροκόδειλος ἀπὸ τὴν ἄλλην· ἂν τοὺς βαστοῦσε τῶν ἐχθρῶν τῆς Βενετίας, ὥς περνοῦσαν μέσα ἀπὸ τὰς δύο στήλας!

*

Ὑπὸ ἐθνικὴν ἔποψιν ἡ θεὰ τῶν δύο τούτων στηλῶν διόλου δὲν εἶνε κολαυευτικὴ δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας, διότι συνδέεται μὲ μίαν ἥτταν ἐπονείδιστον τῶν προγόνων μας Βυζαντινῶν. Ἐὰν ἔτυχε νὰ ἐπισκεφθῇτε τὴν νῆσον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου μὲ τὸν θαυμάσιον

ἐπ' αὐτῆς ναὸν, θὰ εἶδατε ἐκεῖ πλησίον τῆς Στοᾶς τοῦ Παλλάδιου ἕνα τάφον ἐρειπώμενον καὶ ἐπ' αὐτοῦ θὰ ἀνεγνώσατε τὴν ἐπιγραφήν:

«Ἐνθάδε κεῖται ὁ Δόγης Δομήνικος Μικιέλ, ὁ τρόμος τῶν Ἑλλήνων». Ὁ Δόγης αὐτός προσκληθεὶς ὑπὸ τὸν Βασιλέα τῆς Ἱερουσαλὴμ Βωδουίνον νὰ δράμῃ εἰς βοήθειάν του, ἐξέπλευσε μετὰ μεγαλοπρεποῦς στόλου, κατενίκησε τοὺς Αἰγυπτίους καὶ ἔσωσε τὸν Γάλλον Βασιλέα. Ἔως ἐδῶ ἐξεπλήρωσε τὰ χριστιανικά του καθήκοντα.

Ἀλλὰ τότε ἐνεθυμήθη ὅτι ἦτο Βενετὸς καὶ ἔμπορος, καὶ ὅτι ἐπωμένως ἡ Τύρος θὰ ἦτο πολὺ χρήσιμος εἰς τὴν Βενετίαν, δι' ὃ καὶ τὴν κατέλαβε. Καὶ δια νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργον του ἐπιστρέφων κατέλαβε τὴν Κεφάλλην καὶ καταναυμαχήσας τοὺς Βυζαντινοὺς τοὺς ἀπεδίωξεν ἀπὸ τὴν Δαλματίαν. Μεταξὺ δὲ τῶν πλουσιωτάτων τροπαίων, τὰ ὁποῖα ἔφερεν εἰς Βενετίαν ἦσαν καὶ οἱ δύο αὐτοὶ κίονες. Καὶ ἰδοὺ διατὶ εἶνε δυσάρεστος ἡ θεὰ των εἰς τὸν ἐθνικὸν μας ἐγωϊσμόν.

Μὲ τοὺς δύο αὐτοὺς κίονας συνδέεται καὶ ἕνα νοστιμώτατον ἀνέκδοτον. Ἦτο τὸ ἔτος 1126 ὅταν τοὺς ἔφερεν εἰς Βενετίαν ὁ Δόγης Μικιέλ. Ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατον νὰ εὐρεθῇ κανεὶς διὰ νὰ τοὺς στήσῃ ὀρθούς. Τὸ 1171 ὁμῶς παρουσιάσθη ἕνας ἀρχιτέκτων Νικόλαος Δὲ Κουρτιέ, ὅστις καὶ κατόρθωσε νὰ τοὺς ἀναστήλῃ. Ἡ χαρὰ τῶν Βενετῶν ὑπῆρξε μεγάλη, δι' ὃ καὶ τοῦ ἐπρότειναν νὰ ζητήσῃ ὡς ἀμοιβὴν ὅ,τι θελήσῃ. Καὶ αὐτὸς ἐζήτησε νὰ στήσῃ ὑπαίθριον χαρτοπαίγιον μεταξὺ τῶν δύο στηλῶν.

Τὸ Συμβούλιον τῶν δέκα εὐρέθη πολὺ περιπεπλεγμένον, διότι ἀπηγορεύετο τὸ χαρτοπαίγιον τότε.

Κατέφυγε λοιπὸν εἰς πολὺ πονηρὸν συνδυασμὸν, οὐχὶ σπάνιον εἰς αὐτό. Τοῦ ἔδωκε μὲν τὴν ἀδειαν νὰ στήσῃ τὸ χαρτοπαίγιόν του, ἐδέσπισεν ὁμῶς ταυτοχρόνως, ὅτι εἰς τὸ ἴδιον μέρος θὰ ἐκτελῶνται αἱ θανατικαὶ ποιναί.

N. ΣΠΑΝΔΩΝΗΣ

Η ΓΕΦΥΡΑ ΤΩΝ ΣΤΕΝΑΓΜΩΝ

Ἡ ἰδιοτροπία τῆς δόξης καὶ τῆς φήμης ζωγραφίζονται μὲ χρώματα πολὺ κτυπητὰ, περισσότερο παρὰ παντοῦ ἄλλου, εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἰταλικῆς τέχνης. Ἐκεῖ καθρεπτίζονται

θερμὰ βίαια καὶ ἀσυλλόγιστα τὰ κινήματα τῆς μεσημβρινῆς ψυχῆς. Εἶναι ἄγνωστοι, αἶφνης, δολόκληροι ἐκατοντάδες μεγάλων ζωγράφων καὶ εἶνε ἔνδοξα καὶ περίφημα γεφύρια, πηγάδια ἢ κατσαρόλες.

Εἰς τὴν Βενετίαν τὸ πρῶτον πρᾶγμα ποῦ θὰ δεῖξῃ στὸν ξένον ὁ γονδολιέρης εἶναι ἡ γέφυρα τῶν Στεναγμῶν, ἡ ὁποία, ἐν τοιούτοις, δὲν ἔχει καμμίαν ἄλλην ὠραιότητα ἐκτὸς τοῦ ὀνόματός της. Ἡ γέφυρα τοῦ Ριᾶλου, τῆς ὁποίας αἱ κατάφωτοι στοαὶ λικνίζονται τὰ εἰδωλά των εἰς τὸν καθρέπτην τοῦ μεγάλου Καναλιοῦ κατὰ τὴν νύκτα, εἶνε ἀσυγκρίτως ὥραιοτέρα. Ἀνακαλεῖ ὅλας τὰς συγκεχυμένας ἀναμνήσεις ἀπὸ παρᾶξεναι καὶ θελκτικὰ παραμύθια, τὰ ὁποῖα ὁ θεατὴς ἔτυχε νὰ ἀκούσῃ κατὰ τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν. Ἡ γέφυρα τῶν στεναγμῶν ἔχει ὁμῶς μίαν ἱστορίαν ἐνδιαφέρουσαν, ἡ ὁποία θὰ ἦτο καὶ συγκινητικὴ, ἐὰν δὲν τὴν

εἶχαν ἐξ ὀλοκλήρου κατασπιλῶσαι μὲ τὰ ψεύδη των οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὴν Βενετίαν «διὰ λόγονς φιλολογίας». Καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ ξηρότατος «Ὁδηγὸς τῆς Βενετίας», περιγράφων τὴν μικρὰν αὐτὴν γέφυραν, αἰσθάνεται τὴν ὑποχρέωσιν νὰ κάμῃ «φιλολογίαν». Παρατάσσει ἀρκετὴν ποσότητα κοινοτοπικῶν ποιητικῶν φράσεων, ἱκανῶν νὰ συγκινήσουν καὶ ἱπποπόταμον. Εἰς μίαν ἐποχὴν ὄχι τὸσον μακρινήν, ἕνα πλῆθος γενναίων ἀνθρώπων ἐβάδισε διὰ τῆς γεφύρας αὐτῆς, ἀπὸ τῆς ζωῆς πρὸς τὸν θάνατον: Ἀπὸ τὰς αἰθούσας τῶν δικαστηρίων τοῦ δουκικοῦ παλατιοῦ πρὸς τὰ βάθρα τῶν ἀνγέλων καὶ ὑφάλων φυλακῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας κανεὶς δὲν ἐξήρχετο πλέον. Καθὼς ἐδιάβαιναν τὴν γέφυραν σκοτεινὴν καὶ κλειστήν, ἀπ' ὅλα τὰ μέρη ἀπεχαιρέτιζαν, διὰ παντός, τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ τὸν ἥλιον, τοῦ ὁποίου ὀλίγαι ἀκτίνες ἔφθαναν μέχρις αὐτῶν, διὰ μέσου κυγκλιδωτοῦ φεγγίτου. Οὐδέποτε τάξις πραγμάτων ὑπῆρχε σκληροτέρα, οὐδέποτε νόμος πλέον ἀπάνθρωπος. Οἱ κατάδικοι δὲν ἐθαναιώνοντο μόνον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Ἐλάμβανον συνειδητὴν τοῦ θανάτου του καὶ παρευρίσκοντο μάλιστα εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν κηδείαν. Ζυγίζων κανεὶς τὸ βάρος ὁμοίας σκληρότητος καὶ ἀναμετρῶν τὰς δυνάμεις τῆς περὶ ἑαυτοῦ δημοκρατίας ἡ ὁποία εἶχε τὸ θάρρος νὰ τὴν ἐπιβάλλῃ ὡς νόμον, ματαίως ζητεῖ κατόπιν ν' ἀνακαλύψῃ τὰ ἔχνη ὅλης αὐτῆς τῆς δυνάμεως ἀποτυπωμένα εἰς κανένα μνημεῖον ἐκεῖ που πλησίον. Εἶνε παρὰδοξον καὶ ἐκκλητικόν, ὅτι τὰ περίεξ παλάτια, οἱ ναοὶ καὶ τὰ σπίτια εἶνε λεπτοεργήματα, ὅμοια πρὸς τὰς περιφίμους δαντέλλας τῆς Βενετίας. Ἡ περιφίμος θεωρία τοῦ περιβάλλοντος χρεωκοπεῖ καὶ δευτερόλεπτον εἰς αὐτὸ τὸ κεφάλαιον.

— Τί βάρβαρος ἐποχὴ, ἀγαπητὴ μου, ἐψιθύριζεν ἕνας Γάλλος νεόνυμφος εἰς τὴν γυναῖκά του, ἀκουμβισμένην εἰς τὸ περὺλὶ τῆς σκάλας, ἡ ὁποία ὀδηγεῖ πρὸς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἁγίου Μάρκου, καὶ παρατηροῦσαν εἰς τὴν γέφυραν. Εἰμὲθα εὐτυχεῖς ὅτι στὸν αἰῶνά μας τοῦλάχιστον ὁ νόμος εἶνε λογικὸς..

Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην κακὴ σύμπτωσης ἠθέλησε νὰ τὸν διαψεύσῃ. Ἡ κατὰμαυρη γόνδολα τῆς Ἀστυνομίας ἐφάνη φέρουσα τρεῖς σιδηροδεσμίους ὑπὸ συνοδείαν. Ἐπλευσεν ὑπὸ τὴν γέφυραν τῶν Στεναγμῶν καὶ ἐσταμάτησεν εἰς τὴν θύραν τῶν παλαιῶν φυλακῶν τῆς δημοκρατίας, τὰς ὁποίας χρησιμοποιεῖ σήμερον τὸ Ἰταλικὸν βασίλειον. Ὅλα τὰ πράγματα εἶναι ὑπόθεσις λέξεων εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον.

Σ. ΜΕΛΑΣ

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Τί λυπηρὰ ὁ οὐρανὸς συνειριασμένος καὶ βροντῇ του ἄγριου, μοιάζει, βογγητὸ σὺν στεναγμῶς βαθύς - βαθὺς καὶ ἀπελπισμένος μοιάζει τὸ ἀργὸ καὶ λυπηρὸ ψυχάλητό!

*

Ἡ γῆ μοῦ φαίνεται σήμερα νεκρωμένη καὶ ἡ ψυχάλης πέφτουνε ἀργὰ σὺν δάκρυ, Πιές μου, βροχή, ἡ ψυχὴ μου εἶναι θλιμμένη ἢ σὺ βογγᾷς τόσο θλιμμένα ἀπ' ἀκρὴ σ' ἀκρῇ;

*

Ξάφνου, ἕνα λάκκο κοντὰ μου νελοσκαμένον τὸ βρόχινο νερὸ γοργὰ - γοργὰ γιμίζει σκύφτω καὶ τὸ νερὸ τοῦ λάκκου θολομένο μεσ' τοὺς ἀφρούς τὸ πρόσωπό μου καθρεφτίζει....

2 Σεπτεμβρίου 1910

ΡΟΖΑ Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ